

De fietsplaten vormden een provinciale materie. In 1892 namen de provincies Antwerpen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen en Henegouwen de beslissing om per 1 januari 1893 een fietsbelasting in te voeren. Deze bedroeg bij ons 10 fr/per jaar, wat vrij duur was. Hiervan waren ontslagen de in dienst zijnde militairen, briefdragers en andere staatsbeambten in uniform.

Een belangrijk discussiepunt was aan wie die belasting moest opgelegd worden nl. aan de fiets of aan de fietser. In het eerste geval betaalde een rijke die meer dan 1 fiets had, zoveel keer belasting als hij fietsen bezat, in het andere geval betaalde je éénmaal belasting onafhankelijk van het aantal fietsen dat je bezat. De provincie Antwerpen koos voor de fietser, de overige provincies voor de fiets. Wat later voerden ook de overblijvende provincies een fietsbelasting in.

Het tastbaar bewijs van het betalen van de belasting werd de “veloplaat” die duidelijk zichtbaar aan de “gaffel van het voorste wiel” moest bevestigd worden. Daarna werd voorgeschreven ze aan de linkerkant van de voorwielas aan te brengen, nog later voorzagen de fietsconstructeurs een oog aan de linkerkant van de vork. In onze provincie werd de eerste plaat pas 1 jaar later uitgegeven en was dubbelzijdig, het enige jaar dat dit dubbelzijdig was.

Op 1 januari 1894 was de fietstaks in Antwerpen 15 fr. Men ging er toen nog vanuit dat de fiets een luxeproduct was dat alleen tot vermaak van de rijke man diende en die kon die prijs wel betalen.

1894 Provinciale taks op de Trapwielrijders

De gouverneur der provincie Antwerpen oordeelt dat het nuttig is de gansch bijzondere aandacht in te roepen van de hieronder volgende schikkingen welke getrokken zijn uit het reglement, betreffende de provincialen taks op de traprijwielen:

Art. 2. *De jaarlijksche provinciale taks op de inwoners der provincie Antwerpen, ten volle 10 jaar oud, die gebruik maken van een trapwiel op de openbare wegenis, zal van 1 Januari 1894 gebracht zijn op 15 fr. Deze taks wordt vastgesteld en voldaan in de gemeente waar de trapwielrijder verblijft. Hij wordt aangeslagen, hetzij op de verklaring welke de belastingschuldige gehouden is te doen, hetzij van ambtswege door de ontvanger van de rechtstreeksche belastingen.*

Art. 3. *De belastingschuldige zal kosteloos bij den ontvanger der rechtstreeksche belastingen een kwijtingsbewijs afhalen, waarop hij zijn photographasche beeltenis en zijn handteken zal plaatsen alsmede eene plaat, waarop het nummer van zijn kwijtingsbewijs zal voorkomen. Deze plaat zal op een zichtbaar punt van het trapwiel gehecht worden door de rijder.*

Art.4. *De ambtenaren en bedienden der rechtstreeksche belastingen, douanen en accijnzen, de burgemeesters, de schepenen, de agenten van policie en de veldwachters zijn gemachtigd van elken trapwielrijder, die gebruik maakt van de openbare wegenis, hetzij het bewijs van betaling van de taks, hetzij dat hij niet in de provincie verblijft, te eischen. Elke trapwielrijder moet zich aan de control van bovengemelde agenten onderwerpen en stilhouden op hunne uitnodiging, ten einde deze laatste toe te laten dit control uit te oefenen.*

Art.5. *Alle weigering of nalatigheid van de aangifte te doen door art.2 voorgeschreven,, alle weigering of onmogelijkheid het betalingsbewijs te vertoonen aan de ambtenaren in art.4 aangeduid, wordt gestraft met eene boete van 10 fr. of eenen dag gevangenis, onverminderd den verschuldigten taks. De overtreders zullen door de bestendige deputatie kunnen toegelaten worden in der minne te handelen.*

Art.7. *In geval van verlies door den trapwielrijder van zijn kwijtingsbewijs, of van de plaat aan zijn trapwiel te hechten en de betaling van de taks, zal hij na verloop van 15 dagen volgende op de verklaring welke hij dienaangaande zal te doen hebben bij den ontvanger van de belastingen, bij dezen een duplicaat kunnen bekomen van gemeld bewijs of eene nieuwe plaat, mits betaling tegen kwijtschrift van de som van 2 fr.*

Art.8. *Elk kwijtschrift dat in bezit zou gevonden worden van den trapwieler in wiens naam het niet zou afgeleverd zijn, wordt verbeurd verklaard. Ten laste van den drager zal proces-verbaal opgesteld worden, wegens overtreding van het reglement.*

Vanaf 1 januari 1896 werd de fietstaks dan per fiets betaald i.p.v. per fietser. Dit hield in dat in 1894 en 1895 een tandem die bereiden werd door 2 personen 2 platen moest dragen. Een jaar later (1897) daalde de belasting terug naar het begintarief, zijnde 10 fr. In dat jaar werd ook voor de eerste keer het uitgiftejaar op de plaat vermeld. Voor de gewone arbeider bleef die taks zwaar en na herhaaldelijk protest werd door de provincieraad een vrijstelling van taks verleend aan de arbeiders die een fiets nodig hadden voor hun woon- werkverkeer.

De aanvraag moest schriftelijk gedaan worden aan de Gouverneur en de Bestendige Deputatie moest vervolgens oordelen over het al dan niet verlenen van die vrijstelling. Dit gebeurde aan de hand van aanvraag- en inlichtingenformulieren, een echte papierberg, die jaarlijks door de aanvrager moest hernieuwd worden. Om zo'n "werkmansplaat" te bekomen moest aanvrager info geven over zijn gezins-situatie, woon- en werkplaats, de tijd dat hij zijn fiets bezigde voor het werk, de aard van zijn arbeid, zijn inkomen, grootte van zijn belasting, bewijzen dat er in het gezin geen ander bestaansmiddelen waren,

In het begin was het aantal aanvragen beperkt maar toen later de procedure tot aanvraag vereenvoudigde, nam het aantal werkmansplaten gevoelig toe. De werkmansplaten waren herkenbaar door een achtpuntige ster op de plaat, later werd het een vijfhoekige ster. Zij bleven bestaan tot 1914.

Indien je in de beginjaren pas in de 2de helft van het jaar een plaat aanvroeg moest je ook maar de helft betalen en kreeg je een plaat met een schuine streep door.

Mettertijd daalde de fietstaks wel. In 1906 werd hij op 6 fr. (waarvan 1 fr. voor de plaat en inning ervan – toen moest ook 1 fr. betaald worden voor een werkmansplaat) gebracht en aan de vooravond van de 1ste Wereldoorlog bedroeg hij nog 2 fr.

De eerste veloplatten waren wit met een zwarte bedrukking. Daarna werden de meeste platen in kleur uitgegeven. Die kleur en de vorm verschilden van jaar tot jaar. Dikwijls waren die kleur en vorm gelijk voor de meeste provincies maar zeker niet altijd. Op die oude platen stond naast het jaartal ook de naam van de provincie en het embleem ervan (bleef er in provincie Antwerpen op tot 1943) en het plaatnummer. Die oude gekleurde veloplatten waren allemaal geëmailleerd en werden mettertijd gewilde verzamelobjecten. In onze provincie werden in 1936 voor de eerste keer blikken platen uitgegeven. Fietsplaten bleven hier bestaan tot 1986 omdat de uitgifte van de platen meer bleek te kosten dan de opbrengst van de fietsbelasting.

PS. In 1918 werd in Antwerpen geen plaat uitgegeven.

Informatie per provincie

Brabant:

Uitgifte fietsplaten: 1893 tem 1986

Niet uitgegeven: 1918

Vorm en kleur: is de standaard

Tweezijdige platen: 1893 en 1894

Datum op plaat: vanaf 1908

Schild op plaat: tem 1943

Blikken platen: vanaf 1940

Antwerpen:

Uitgifte fietsplaten: 1894 tem 1986

Niet uitgegeven: 1918

Vorm en kleur: 1897 tem 1899,

van 1901 tem 1905 andere vormen en kleuren

Tweezijdige platen: 1894

Datum op plaat: vanaf 1897

Schild op plaat: tem 1943

Blikken platen: vanaf 1936

Limburg:

Uitgifte fietsplaten: 1895 tem 1988
 Niet uitgegeven: 1918
 Vorm en kleur: 1902, 1903 en 1904
 opdruk gedeeltelijk of helemaal in het rood
 Tweezijdige platen: geen
 Datum op plaat: vanaf 1898
 Schild op plaat: tem 1943
 Blikken platen: vanaf 1938

Oost-Vlaanderen:

Uitgifte fietsplaten: 1894 tem 1987
 Niet uitgegeven: 1918
 Vorm en kleur: 1894 in zink
 vanaf 1896 tem 1899 andere vorm
 2-zijdige platen: vanaf 1894 en 1896-1899
 Datum op plaat: vanaf 1908
 Schild op plaat: tem 1943
 Blikken platen: vanaf 1938

West-Vlaanderen:

Uitgifte fietsplaten: 1894 tem 1987
 Niet uitgegeven: 1916, 1917 en 1918
 Vorm en kleur: is de standaard
 Tweezijdige platen: 1894
 Datum op plaat: vanaf 1900
 Schild op plaat: tem 1943
 Blikken platen: vanaf 1938

Luik:

Uitgifte fietsplaten: 1893 tem 1989
 Niet uitgegeven: 1915, 1916, 1917 en 1918
 Vorm en kleur: standaard behalve 1893, 1894, 1896 en 1898
 in 1915 werd geen fietsplaat verdeeld maar terug gebruikt
 in 1919 door er een opdruk op te plaatsen
 er zijn wel enkele platen opgedoken waar geen opdruk 1919 op staat.
 Tweezijdige platen: geen
 Datum op plaat: vanaf 1909
 Schild op plaat: tem 1943
 Blikken platen: vanaf 1938

Algemeen: de fietsplaten van 1898 hebben steeds een rode opdruk behalve Antwerpen

- Een tandem moest in de beginjaren 2 fietsplaten hebben.
- Er werden ook nog halfjaarlijks fietsplaten uitgegeven tem 1919 maar niet in alle provincies.
- Arbeidersfietsplaten met ster alleen in prov. Antwerpen tem 1914 en er is ook eentje van 1895 met een ster van Namur.
- Fiets mocht alleen gebruikt worden om naar en van het werk te rijden.
- Dan bestaat er nog een diversiteit aan andere taksplaten voor bromfietsen, moto's, boot, strandkarren, OD, tandem, invaliden, enz ...

